

הטומאה מדין "יד" הנבלה.

תנן התם בתחילת מסכת עוקצין:

כל דבר שהוא משמש "יד" לאוכל, כגון עצם שיש בראשו בשר, והעצם משמש כ"יד" לבשר, שאוחזים את הבשר באמצעות העצם, ולא שומר, שאינו שומר על האוכל שלא יופسد, הרי הבשר טמא באם נגע שרץ בעצם.

שאף על פי שהעצם אינו נחשב כאוכל, ואינו מקבל טומאה מצד עצמו, מכל מקום נטמא הבשר על ידו, כיון שיד האוכל מכניס את הטומאה לאוכל.

וכמו כן העצם שהוא "יד" הרי הוא **מטמא**. שאם הבשר היה טמא, ואוכל שהוא טהור נגע בעצם — נטמא האוכל האחר, שיד האוכל מוציאה את הטומאה מהאוכל הטמא לאוכל הטהור.⁽⁷⁾

יכול שאני מוציא אף עור שיש עליו כזית בשר, שהנוגע בעור שהוא כנגד הבשר מאחוריו, יכול לא יהא טמא, לפי שלא נגע בבשר עצמו, ואפילו מעשה "יד" נמו לא עביר. והיינו, שהנוגע בעור אינו נטמא אפילו בתורת "יד" הנבלה! ?

שהרי לגבי טומאת אוכלים כל דבר שמשמש "יד" לאוכל, כגון שאוחזים באמצעותו את האוכל, הרי הוא מכניס ומוציא את הטומאה, [וכפי שיובא להלן בגמרא, שאם האוכל טמא, ונגע אוכל טהור ביד האוכל הטמא, הרי הוא נטמא]. והאם נאמר שנמעט מהפסוק "בנבלתה" שלגבי טומאת נבלה אין אפילו דין "יד", ואם נגע אדם ביד הנבלה אינו נטמא כלל! ?

תלמוד לומר "וטמא". לרבות, שאף שהשומר אינו מצטרף להשלים לשיעור כזית לטומאת נבלה, מכל מקום כאשר יש נבלה עצמה כזית, הרי אף השומר מכניס ומוציא את

7. כן ביארו את המשנה רש"י והר"ש במסכת עוקצין שם, ולפי ביאור זה המשנה מדברת על האוכל, שהאוכל נטמא מחמת היד, והאוכל מטמא אחרים באמצעות היד. אך פשוט לשון המשנה משמע שמדובר על היד עצמה [שהרי המשנה פתחה ב"כל שהוא יד"], וכן באמת ביארו רבינו גרשום, הרמב"ם בפירושו המשנה והרע"ב במסכת עוקצין שם, ולפי זה ביאור המשנה הוא כך: "טמא", היינו שאם האוכל טמא מחמת שנגע בשרץ, גם היד טמאה, שהיא טמאה עם האוכל, וכאשר יגעו בה אחרים הרי היא מטמאת אותם, ו"מטמא" היינו שאם היד טמאה מחמת שנגעה בשרץ, הרי היא מטמאת את האוכל עמה, שגם האוכל נטמא בנגיעת היד בשרץ. [לפי ביאור רש"י והר"ש

שיש מעלה לדבר הנזרע עם האוכל, אלא שגם כשאינו נזרע הוא מצטרף מדין שומר, או שלפי המסקנא הדין תלוי רק בשומר, ואין מעלה נוספת לדבר הנזרע עם האוכל. ונפקא מינה, שאם יש מעלה לדבר הנזרע עם האוכל, יתכן לומר שהוא מצטרף אף באופן של שומר על גבי שומר, משום שרק בדין שומר התחדש שאין שומר על גבי שומר. אך בדבר הנזרע עם האוכל לא מצינו כן. אך מרש"י שהובא בהערה הקודמת מבואר, שאילו הקליפה הפנימית של החיטה היתה מצטרפת מדין שומר, הרי המוץ לא היה מצטרף משום שאין שומר על גבי שומר, אף שהוא נזרע עם החיטה. וראה בספר **הברותא למסכת עוקצין פ"ב מ"ד** הערה 21 שבדעת הרמב"ם והמהר"ם מוכח שלא כרש"י.